درس 8

1 دعا

رهبر گروه: دعا کنید و اعضای گروه و نیز این درس را که راجع به موعظهٔ ملکوت خدا است، به خداوند بسپارید.

2 در میان گذاشتنِ آموخته‌ها (15 دقیقه)

داوران

هر یك به‌نوبت و به‌طور خلاصه برای دیگران تعریف کنید که در خلال یکی از «اوقات خلوتی» که به مطالعه قسمت‌های تعیین‌شده از کتاب‌مقدس مشغول بوده‌اید، چه آموخته‌اید (داوران 13، 14، 15، 16)، (یا یادداشتهایی را که در اوقات خلوت خود نوشته‌اید، بخوانید).

به کسی که صحبت می‌کند خوب گوش کنید، سخنانش را جدی بگیرید و او را بپذیرید. در مورد آنچه می‌گوید بحث نکنید.

3 به خاطر سپردن (5 دقیقه)

عنوان مجموعه: رومیان

دو به دو مرور کنید. رومیان 1:17

4 بررسی کتاب‌مقدس (90 دقیقه)

رومیان 2:17-29

مقدمه:

پولس رسول در آیات 17-20 یهودیان را مورد خطاب قرار می‌دهد و از افتخاراتی سخن به میان می‌آورد که یهودیان به آن فخر می‌کردند. در آیات 21-24 به آنان ثابت می‌کند که اگر ایشان در اجرای تعهدات و تعالیم موجود در امتیازاتی که از آنها بهره‌مند می‌شدند کوتاه می‌آیند، همان امتیازات باعث تشدید محکومیتشان می‌شود. بدین نکته توجه کنید که چگونه خشم پولس علیه تزویر و ریا برانگیخته می‌شود و آن را به استهزا می‌گیرید: «بر دیگری حکم می‌کنی، اما خود همان کارها را به‌عمل می‌آوری». و «وعظ می‌کنی که دزدی نباید کرد، آیا خود دزدی می‌کنی؟ آیا زانی نیستی و معابد را غارت نمی‌کنی؟» «به شریعت فخر می‌کنی، آیا به تجاوز از شریعت خدا را اهانت نمی‌کنی؟» «زیرا به سبب شما، در میان امت‌ها اسم خدا را کفر می‌گویند»! و در آیات 25-27 به ارزیابی ختنه می‌پردازد. همچنین در آیات 28-29 ماهیت و هدف ختنه‌شدن را تعلیم می‌دهد.

گام 1: قرائت

قرائت: رومیان 2:17-29 را با هم بخوانیم.

هر یك از ما به‌نوبت یك آیه را بخوانیم تا قرائت تکمیل شود.

گام 2: کشف کردن

ملاحظه: کدام حقیقت در این بخش برای شما مهم است؟

یا: کدام حقیقت در این بخش فکرتان یا قلبتان را لمس می‌کند؟

یادداشت: یك یا دو حقیقت را که درك می‌کنید کشف نمایید، در موردشان تفکر کنید، و فکرتان را در دفترتان یادداشت کنید.

در میان گذاشتن: (پس از آنکه اعضای گروه وقتی را به فکر کردن و یادداشت کردن گذراندند، بخواهید که به‌نوبت افکارشان را در میان بگذارند).

حالا به‌نوبت آنچه را که کشف کرده‌ایم، با یکدیگر در میان بگذاریم.

(سطور بعدی نمونه‌ای است از اینکه چطور افراد کشفیات خود را در میان می‌گذارند. به یاد داشته باشید که در هر گروه کوچك، اعضای گروه مطالب متفاوتی را با هم در میان خواهند گذاشت، و نه الزاماً مطالب ذیل را.)

کشف. حال می‌خواهم به بررسی رومیان 2:17-24 بپردازم؛ متنی که پولس در آن به تشریح تعلق خاطر یهودیان به آداب و سننِ ظاهری می‌پردازد و آن را در پرتو امتیازات و موقعیتی که داشتند مورد بررسی قرار می‌دهد.

1- امتیازاتی که یهودیان به سبب آن فخر می‌کردند (17-18). یهودیان از دوران اسارت در بابل به بعد، خود را «یهودی» خواندند و بر یهودی بودنشان بسیار فخر می‌کردند. آنان از شریعت «آرامش می‌یافتند و تشویق می‌شدند» (به معنای تحت‌اللفظی «در آن استراحت می‌کردند»)، بدین معنا که شریعت را می‌شنیدند و در مورد آن سخن می‌گفتند، اما آن را به‌عمل نمی‌آوردند. آنان «به خدا فخر می‌کردند»، یعنی این‌که ادعا داشتند که خدا را عبادت می‌کنند و با او رابطه‌ای نزدیك دارند، حال آن‌که این

نیز حرفی پوچ و بیهوده بود! آنان «ارادهٔ خدا» را می‌دانستند، یعنی این‌که وارث عهدعتیق بودند که همانا مکاشفهٔ ارادهٔ خدا بود. همچنین «چیزهای برتر» را برمی‌گزیدند، یعنی این‌که همه چیز را با ارادهٔ خدا محك می‌زدند و آنچه را که با آن مطابقت نداشت طرد می‌کردند. و «از شریعت تربیت یافته بودند»، بدان معنا که احکام شریعت را شنیده بودند و آن را از پدران و معلمان خود آموخته بودند (نحمیا 8:8).

2- مقام و موقعیتی که یهودیان بدان فخر می‌کردند (19-20). یهودیان خود را از ملل دیگر بسیار برتر می‌شماردند. آنان را کور و گمراه می‌خواندند و باورد داشتند که خود قادرند آنان را هدایت کنند. و این سبب شد که آنان خود را برتر بدانند و نه متعهد و مسؤول. باورد داشتند که امت‌ها در ظلمت‌اند و اطفالی نادان‌اند! عدم آشنایی با تورات را «عدم بلوغ» و آشنایی و معرفت داشتن بر شریعت را «بلوغ» می‌خواندند. آنان «هادی کوران بودن، نور بودن برای ظلمتیان، معلم جاهلان و اطفال بودن» را فضایل اخلاقی می‌شماردند؛ حال آن‌که پولس می‌گوید که همین فضایل باعث به‌دام افتادن یهودیان شده بود، زیرا ادعای آن را داشتند و هرگز آن را به‌عمل نمی‌آوردند. نیز فخر و مباهات می‌کردند که وارثان عهدعتیق‌اند (شریعت) که مظهر «حکمت و دانش خدا است». یعنی آنان بدین فخر می‌کردند که دانش و معرفت حقیقی را در چهارچوب نظامی مدون در اختیار دارند (رومیان 6:17 و دوم تیموتاؤس 1:13). در حالی که تنها صورت دین‌داری داشتند و باطنشان عاری از دین‌داری و پارسایی بود (دوم تیموتاؤس 3:5)!

کشف. اکنون می‌خواهم در مورد رومیان 2:21-24 به بحث و بررسی بپردازم؛ این‌که میان اعتراف و ادعای یهودیان و عملشان چه ناسازگاری فاحشی وجود داشت. فخر کردن یهودیان بر امتیازات و افتخاراتشان آنان را خودکامه ساخته بود و این خودکامگی باعث شده بود که مزور و ریاکار شوند. پولس از سه موضوع سخن به میان می‌آورد که یهودیان آن را به دیگران تعلیم می‌دادند اما خود از انجام آن عاجز بودند: دزدی، زناکاری و بت‌پرستی. زنا و بت‌پرستی دقیقاً گناهانی بود که یهودیان آن را به امت‌ها منصوب می‌دانستند و آن را به شدت تقبیح می‌کردند اما خود نیز مرتکب آن می‌شدند (مزمور 50:16-18). و احتمالاً وقتی قدرت داشتند «معابد» را نیز غارت می‌کردند. هیچ چیز نمی‌توانست بیشتر از بی‌حرمت شمردن معابد امت‌ها، خشمشان را برانگیزد. به‌علاوه یهودیان جرمی بالاتر از آن نیز داشتند، و آن این‌که اسم خدا را بی‌حرمت می‌ساختند، و این عمل خود نفس و جوهر زناکاری است! آنان معبد خود را مغارهٔ دزدان ساخته بودند (متی 21:13)؛ حق خدا را ادا نمی‌کردند و آیین مذهبی را به‌جا می‌آورند نه تا خدا را جلال دهند بلکه تا از انسان‌ها جلال یابند (مرقس 7:1-13). یهودیان فخر می‌کردند که وارثان شریعت خدا هستند اما با عدم رعایتِ آن، خدا را بی‌حرمت می‌ساختند. براساس یعقوب 2:10 و 4:11-12، عدم اطاعت از احکام شریعت به مثابه بی‌حرمت شمردن و اهانت به اقتدار اعطاکنندهٔ شریعت (خدا) است و سبب می‌شد که امت‌ها نام خدا را کفر بگویند. امت‌ها از یهودیان انتظار داشتند که همچون خدایشان باشند. اما وقتی می‌دیدند که آنان به جنایاتی نظیر غارت معابد دست می‌زنند، چنین می‌پنداشتند که خدایشان نیز باید همچون خود ایشان باشد؛ موجودی شایستهٔ ناسزا و بی‌حرمتی.

گام 3: سؤال

ملاحظه: از این بخش چه چیزی مایلید از گروه بپرسید؟

سعی کنیم همه حقایق موجود در رومیان 2:17-29 را درك کنیم و در مورد مطالبی که درك نمی‌کنیم، سؤال کنیم.

یادداشت: سؤال خود را تا حد امکان روشن طرح کنید. سپس آن را در دفترتان بنویسید.

در میان گذاشتن: (پس از آنکه اعضای گروه وقتی را به تفکر و یادداشت کردن گذراندند، اجازه دهید ابتدا هر کس نظرات خود را مطرح کند.)

بحث: (سپس چند تا از این سؤالات را انتخاب کنید و بکوشید در بارهٔ آنها در گروه بحث کنید و پاسخشان را بیابید.)

(مطالب ذیل نمونه‌هایی است از سؤالاتی که ممکن است محصلین مطرح کنند؛ همچنین تذکراتی برای بحث در بارهٔ سؤالات ارائه شده است.)

سؤال 1- (2:25-27). «پولس چگونه می‌تواند بگوید که ختنه هنوز هم حائز اهمیت است؟»
یادداشتها

1- ختنه یهودیان تنها زمانی ارزش دارد که مفاد پیمان عهدعتیق (شریعت) رعایت شود (25). کلمهٔ «شریعت» در اینجا به احکام گوناگون عهدعتیق (نظیر آیین عبادت) اشاره نمی‌کند، بلکه به عهد و پیمانی که خدا با قوم خود بسته بود. خدا در این عهد و پیمان قدیم (شریعت) عهد کرده بود که خدای یهودیان باشد و آنان قوم او (پیدایش 17:7؛ لاویان 26:12). این وعده‌ای بود از سر فیض و رحمت، و شرط و اقتضای آن (26) همانا ایمان به وعدهٔ خدا بود (پیدایش 15:5-6)؛ ایمانی که با اطاعت تجلی می‌یافت (پیدایش 22:17-18). ختنه نیز نشان و مُهر این عهد و پیمان بود (پیدایش 17:9-14).

پولس بر این نکته تأکید می‌ورزید که ختنه تنها زمانی دارای ارزش است که یهودیان اقتضاها و مطالبات ایمان را که همانا اطاعت است به‌جا آورند. و اگر ایمان نداشتند و اطاعت نمی‌ورزیدند،

ادعایشان در مورد وعدهٔ خدا نیز پیش‌فرضی صِرف و پوچ می‌بود! بنابراین، در رومیان 2:25-27، «رعایت شریعت» با «نگاه داشتنِ عهد و پیمان» برابر شمرده شده است. و به همین ترتیب «تخطی و عدم رعایت شریعت» نیز با «شکستن عهد و پیمان» یکسان شمرده شده است. وقتی اقتضاها و مطالبات عهد و پیمان خدا نادیده شمرده یا نقض شود، ختنه نامختونی شمرده شده، نماد و نشانِ ظاهری ختنه، ارزش و اهمیت واقعی خود را از دست می‌دهد (25).

2- در صورتی که مقتضیات و مطالبات عهد و پیمان خدا رعایت شود، نامختونی غیریهودیان عهد خدا را باطل نمی‌سازد (26). در اینجا «رعایت مطالبات شریعت» به غیریهودیانی که از قوانین اخلاقی طبیعی و وجدان خود پیروی می‌کنند (همان‌گونه که در 2:14 آمده) اشاره ندارد. بلکه به غیریهودیانی اشاره دارد که به مسیح گرویده‌اند (1:16-17). امت‌هایی که به مسیح ایمان می‌آورند، اغلب نامختون بودند. اما از آنجا که با ایمان و اطاعتشان از مسیح «مفاد عهد و پیمان را به‌جا می‌آورند»، «قوم واقعی» خدا محسوب می‌شوند؛ یا به عبارتی «اسرائیل خدا» می‌شوند (غلاطیان 6:12-16). اگر چه آنان جسماً ختنه نشده‌اند اما قلباً ختنه شده‌اند و خدا نیز این را به مثابه ختنه‌ای واقعی می‌شمارد (28-29). از یك‌سو، ختنهٔ جسمانی جدا از آنچه که بدان اهمیت و ارزش می‌بخشد، بی‌ارزش است و از سوی دیگر، وقتی آنچه به ختنه ارزش و اهمیت می‌بخشد حاضر است، فقدان ختنهٔ جسمانی عهد و پیمان فیض‌آمیز خدا را باطل نمی‌سازد!

3- ختنه‌ناشدگان ختنه‌شدگان را محکوم می‌سازند (27). مسیحیان غیریهودی و ختنه‌نشده‌ای که مفاد عهد و پیمان خدا را به‌جا می‌آورند، حکم به محکومیت یهویانی می‌دهند که وارثان مکاشفهٔ مکتوب خدا هستند، اما به‌رغم آن مفاد عهد و پیمان خدا را به‌جا نمی‌آورند. و به همین ترتیب، نینوائیانِ ایمان‌دار در روز داوری یهودیانِ بی‌ایمانِ عصر عیسی را داوری خواهند کرد (متی 12:41-42). ایمانِ غیریهودیان ختنه‌نشده، بی‌ایمانی یهودیان ختنه‌شده را محکوم می‌سازد!

سؤال 2- (2:25-29). ماهیت واقعی و هدف از ختنه چیست؟
یادداشتها. در دوران ابراهیم، ختنه نشان عادل شمردگی به‌واسطهٔ ایمان بود (رومیان 4:11). اما در دوران موسی، ختنه نشان عادل‌شمردگی از طریق رعایت اعمال شریعت محسوب می‌شد (غلاطیان 5:1-4).

1- ختنه به‌عنوان نشان عادل شمردگی به‌واسطه ایمان. خدا با ابراهیم عهد و پیمانی از سر فیض بست. و در این پیمان از سر فیض و رحمت خود به ابراهیم سه وعده داد:
- ابراهیم پدر ملل بسیاری خوانده خواهد شد. و نوادگان او چونان ستارگان آسمان و شن‌های ساحل دریا بی‌شمار خواهند بود. و یهوه، خدای آنان خواهد بود.
- خدا سرزمین کنعان را به نوادگان ابراهیم خواهد داد.
دو وعدهٔ اول، در زمان یوشع و با تصرف سرزمین کنعان به تحقق درآمد (یوشع 21:43-45؛ 23:14-16).
- خدا ملل جهان را از طریق یکی از نوادگان ابراهیم برکت خواهد داد (پیدایش 12:1-3 و 7؛ 15:1-6 و 18-21؛ 17:1-14؛ 22:17-18). ابراهیم به خدا ایمان آورد و این برای او عدالت محسوب شد (پیدایش 15:6). خدا ختنه را به‌عنوان نشان و مهر عهد و پیمان فیض‌آمیز خود به ابراهیم داد. بدین‌سان، ختنه نشان و مهری بود بر این‌که خدا انسان را از طریق ایمان عادل می‌شمارد (رومیان 4:11)! ختنه‌شدگان موظف بودند که مفاد عهد و پیمان فیض‌آمیز خدا را رعایت کنند. و نیز موظف بودند همچون آنانی زندگی کنند که به‌واسطهٔ ایمان عادل شمرده شده‌اند (یعنی همچون قوم خدا).
اما ختنهٔ جسمانی معنای روحانی نیز در بر داشت. ختنه‌ناشدگی نشان و نمادی بود از ناپاکی، و ختنهٔ جسمانی به مثابه ختنه و طهارت قلبی بود. زدودن ناپاکی جسمانی نمادی و مظهری بود از زدودنِ ناپاکی قلب (تثنیه 10:16؛ 30:6؛ ارمیا4:4). بدین‌سان، ختنه نشانی بود از «تولد تازه از طریق روح‌القدس». شخصی که به ایمان عادل شمرده می‌شد، به‌طور هم‌زمان از طریق روح‌القدس ختنه و طهارت قلبی نیز می‌یافت. ختنهٔ جسمانی او نشان و مهری محسوب می‌شد از این‌که حقیقتاً تولد تازه یافته، و عادل شمرده شده است و عضوی از خانوادهٔ خدا است. پس ختنه فقط در این معنا هنوز دارای ارزش است (رومیان 2:25). با وجود این، اگر چه ختنهٔ قلب همواره عمل روح‌القدس است، اما ختنهٔ جسم به‌عنوان عملی انسانی باقی می‌ماند.

2- ختنه به‌مثابه نشان عادل‌شمردگی از طریق رعایت اعمال شریعت. چهارصد سال پس از دوران ابراهیم، ختنه از عهد فیض‌آمیز خدا جدا شد و به آیین عبادی شریعت موسی پیوست (لاویان 12:3؛ یوحنا 12:3). یهودیان دیگر ختنه را به‌مثابه نشان و مهری بر ختنهٔ قلبی و یا عادل شمرده شدن به‌واسطهٔ ایمان به‌شمار نمی‌آوردند، بلکه آن را به‌عنوان وعدهٔ خدا محسوب می‌داشتند مبنی بر این‌که او به مطیعانِ شریعت حیات جاودان عطا خواهد کرد. آنان لاویان 18:5 را چنین تفسیر می‌کردند. بدین‌سان ختنه مهر و نشانی شد از این حقیقت که خدا انسانی را که از اعمال شریعت اطاعت می‌کند، عادل محسوب می‌دارد. و ختنه‌شدگان موظف بودند که اعمال شریعت را به‌جا آورند (غلاطیان 5:1-4)!

بدیهی است که یهودیان ختنه را به مثابه راهی می‌دانستند که نجات و عادل شمرده شدنشان از طریق آن تضمین می‌شد. آنان تعلیم می‌دادند که «تا بر حسب آیین موسی ختنه نشوید، ممکن نیست که نجات یابید» (اعمال 15:1). دیگر رَبّی‌های یهودی چنین تعلیم می‌دادند که «هیچ ختنه شده‌ای به جهنم نخواهد رفت». و بر این مدعا بودند که «خدا برای ابراهیم سوگند خورده است که هیچ ختنه‌شده‌ای به جهنم نخواهد رفت». و چنین می‌گفتند که «ابراهیم مقابل دروازهٔ جهنم می‌نشیند و نمی‌گذارد که اسرائیلیانِ ختنه‌شده به جهنم داخل شوند». بنابراین، ختنه در واقع برای یهودیان نشان فیزیکی و ظاهری ملی‌گرایی شد!

باید در نظر داشت که این تعلیم رَبی‌ها بر اساس حقایق کلام خدا نیست.

سؤال 3- (2:28-29). یهودی واقعی کیست و از دیدگاه خدا ختنهٔ قلبی چیست؟

یادداشتها

1- یك یهودی واقعی. کلمهٔ «یهودی» از قبیلهٔ یهودا گرفته شده و به معنای «حمد و ثنا» است (پیدایش 29:35؛ 49:8). یك یهودی اصیل در آرزوی ستوده شدن از جانب خدا است، حال آن‌که یك یهودی غیراصیل در پی ستوده شدن از جانب انسانها است. عیسی مسیح یهودیان را محکوم کرد چرا که بر آداب ظاهری تکیه می‌کردند و اغلب از یکدیگر جلال می‌طلبیدند (یوحنا 5:44). پولس نیز چنین یهودیانی را که بر نشان و آداب ظاهر متکی بودند، غیراصیل می‌شمارد. خدا فقط تبار ابراهیم را یهودی نمی‌شمارد. اصالت یك یهودی واقعی به نشانه‌های ظاهری وابسته نیست بلکه به باطن و روحانیت او! یهودی واقعی کسی است که قلباً به‌وسیلهٔ روح‌القدس ختنه شده است. یهودی واقعی یك مسیحی است! یهودیان غیراصیل در پی ستوده شدن از جانب مردمان هستند اما یهودیان اصیل در پی ستوده شدن از جانب خدا.

2- در دوران عهدجدید ختنه دیگر نشان عهد و پیمان فیض‌آمیز خدا محسوب نمی‌شد، اما برای یهودیان به شکل یك سنت درآمده بود. نشانِ ظاهری و فیزیکی ختنه دیگر هیچ ارزشی ندارد جز آن که برای آنانی که قبلاً ختنه شده‌اند این معنی را بدهد که قلبشان را ختنه کرده‌اند.

عهد جدید به‌روشنی تعلیم می‌دهد که آیین ختنه دیگر ملغی و باطل شده است (افسسیان 15:2؛ کولسیان 2:14). «و در مسیح نه ختنه فایده دارد و نامختونی بلکه ایمانی که به محبت عمل می‌کند». «زیرا که در مسیح نه ختنه چیزی است و نه نامختونی بلکه خلقت تازه» از طریق عادل شمرده شدن به‌واسطهٔ ایمان و بوسیلهٔ روح‌القدس. و آنانی که بدین قانون رفتار می‌کنند، «قوم خدا» و در واقع «اسرائیل خدا» هستند (غلاطیان 15:6-16؛ دوم قرنتیان 6:16).

گام 4: کاربرد

ملاحظه: کدامیك از حقایق موجود در این بخش، چیزی است که مسیحیان می‌توانند امروز آن را به‌کار ببرند؟

در میان گذاشتن و یادداشت کردن: با یکدیگر فکر کنیم و از رومیان 2:17-29 فهرستی از کاربردهای احتمالی تهیه کنیم.

ملاحظه: کدام کاربرد احتمالی را خدا می‌خواهد که شما به کاربردی شخصی برای خودتان تبدیل کنید؟

یادداشت کردن: این کاربرد شخصی را در دفترتان بنویسید. می‌توانید کاربرد شخصی‌تان را با دیگران در میان بگذارید.

(به یاد داشته باشید که در گروههای مختلف، افراد ممکن است حقایق متفاوتی را برای کاربرد شخصی انتخاب کنند، یا حتی کاربردهای متفاوتی را از یك حقیقت استخراج کنند. ذیلاً فهرستی از کاربردهای احتمالی را ارائه می‌دهیم.)

کاربردهای احتمالی

- 2:17. هرگز در مورد رابطهٔ خود با خدا فخر و مباهات نکنید.
- 2:21. اول به خود تعلیم بدهید بعد به دیگران!
- 2:22. هرگز چیزی را که خود بدان عمل نمی‌کنید، تعلیم ندهید (متی 23:3)!
- 2:24. به خاطر داشته باشید که غیرمسیحیان به سبب رفتار شما خدا را قضاوت می‌کنند!
- 2:29. اطمینان حاصل کنید که توسط روح‌القدس قلباً ختنه شده‌اید.
- 2:29. در پی ستوده شدن از جانب مردمان نباشید بلکه از خدا تحسین بیابید (دوم قرنتیان 10:18).

کاربردهای شخصی

- می‌خواهم پیام کامل انجیل را اعلام کنم. و این بدان معنا است که باید هر دو پیام، نجات از طریق ایمان به عیسی مسیح و نیز داوری و مجازات بی‌ایمانان را اعلام کنم. و در این رهگذر باید تأکید کنم که در انجیل به روز داوری به تأکید اشاره شده است.
- می‌خواهیم روی این نکته تأکید کنم که نشانه‌های ظاهری نظیر عشای ربانی و یا تعمید آب، اگر به حقیقت باطنی آنها توجه نشود، فاقد ارزش‌اند. به تمامی مردمان اعلام می‌کنم که به نجات و عادل

شمرده شدن توسط خدا نیاز دارند و تا آنگاه که خدا این عمل را از طریق ختنهٔ روحانی در آنان به انجام نرساند، همچنان در گناه خواهند ماند.

گام 5: دعا
دعا: هر یك از ما به‌نوبت در بارهٔ یکی از حقایقی که خدا از رومیان 2:17-29 به ما آموخته است، دعا کنیم.
(نسبت به آنچه که در طول این بررسی کتاب‌مقدس آموخته‌اید، در دعا واکنش نشان دهید. تمرین کنید که فقط طی یك یا دو جمله دعا کنید. به یاد داشته باشید که افراد در گروههای مختلف، در بارهٔ مطالب متفاوتی دعا خواهند کرد.)

5 دعا (8 دقیقه)
دعای واکنشی
در واکنش به آنچه که امروز آموختید، به‌نوبت دعاهایی کوتاه به‌حضور خدا بکنید.
یا گروه را به دسته‌های دو نفری یا سه نفری تقسیم کنید تا در واکنش به آنچه که امروز آموختید، به حضور خدا دعا کنید.

6 تکلیف (2 دقیقه)
برای جلسه بعد
(رهبر: این تکلیف را به‌صورت نوشته به اعضای گروه بدهید یا بخواهید که آن را در دفتر یادداشتشان رونویسی کنند).
- تعهد: نسبت به شاگردسازی و بنای کلیسا و موعظهٔ ملکوت احساس تعهد کنید.
برای یك فرد یا یك گروه «رومیان 2:17-29» را موعظه کنید، یا تعلیم دهید یا بررسی نمایید.
- وقت خلوت: هر روز به اندازهٔ نصف فصل از اول سموئیل 2، 3، 7، 8 را بخوانید. از روش حقیقت دلخواه استفاده کنید. یادداشت بردارید.
- به خاطر سپردن: آیه کتاب‌مقدس یعنی رومیان 2:5 را مورد تعمق قرار داده، به خاطر بسپارید. 5 آیه آخری را که حفظ کردید، هر روز تکرار کنید.
- دعا: در این هفته برای یك شخص یا یك چیز مشخص دعا کنید و ببنید که خدا چه می‌کند (مزمور 5:3).
- آمادگی: مَثَل دانه‌های که در نهان رشد می‌کند از مرقس 4:26-29 و مثل خمیرمایه از لوقا 13:20-21 و مثل دانه خردل از مرقس 4:30-32. از روش 6 گام برای تفسیر مَثَل‌ها استفاده کنید.
- پوشهٔ مربوط به «موعظهٔ ملکوت خدا» را تکمیل کنید.